

Schilder gevolgd
e Kerken verliet,
n Dijk is niemand
j een stichtelijk
rde Gods Woord
n mocht worden
en was tevoren
uitbanners. En
erkerad trouw;
en. Een „nieuwe
geenszins.

u willen maken
lan ook onjuist,
dat zijn kerken
en en de kerken-
ook niet de ver-
s, of een ander,
verbondbeschou-
staant uitgedrukt.

n candidaat ver-
ard niet preeken
mdat hij inzake
belijdenis staat,
egelden, en geen
n die uitwerkers
lidenis verklaard
at Prof. Heyns
een verdwaalde
F. W. Grosheide
an de belijdenis,
at hij „nog“ met
senschap onder-
n wij nota van
en is meegegaan
; wij hebben aan
n behoefte, al
igen weerleggen
kan zien uit het
ng, ja of neen,
is toegezonden.
negeeren, dan is
n de uitwerking;
rouwen als hun-
ren tot de erken-

nen negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

en negatie van
nog niemand in
n, verklaart, dat
dienen, een on-
et verbond der
se schouders op.
achuwen niet te
nd Rapids kreeg
i brief van The
inary te Grand
946. Daar stond
van 1942 kerke-
Ref. Church en
uden door haar
wat nuchterder
Want toen die
was de uit-
geboren houden)
verping. Men
en houden. Wat
nis. Wat moeten
op 22 Mei 1946
relke de uitspre-
rijsgaf aan ver-
K. S.

Borel gaat eerst heel de literatuurhistorie na, vanaf de middeleeuwen en komt dan tot een verdeling der Christenen in twee groepen.

De eene beschouwt de wereld in haar geheel als goed in weerwil van den zondeval. De schepping gaat immers voort en de Christus is niet alleen gekomen, om de menschen te redden, maar ook om de schepping weer in complete zin te maken tot een volkomen universum. Dit Christendom zou dan doelen op een synthese, een verzoening.

De andere zegt, dat de val den mensch radicaal heeft bedorven en heel de schepping met hem. Tusschen God en deze wereld is geen verzoening mogelijk.

De eerste groep is optimist. Thomas van Aquino behoort daartoe. De andere pessimist. Luther en Pascal zijn van die familie.

De waarde dezer onderscheiding wil ik thans niet bespreken. Voor ons is van belang, dat Karl Barth voor Borel behoort tot de groep der optimisten.

Het lijkt oogenschijnlijk wel anders, maar er is bij hem een latent humanisme. De theologie der zonde wordt spoedig een theologie van enkel licht, „une théologie ensoleillée“, grondig optimistisch, waarbij de aarde weer wordt een hof van Eden. Wij moeten dan ook niet te zeer klagen over den val, daar hij is een „progress“, bezit een „positieve echo“ en inderdaad de mensch nu de vrijheid heeft, tot God terug te keeren.

Barth leert niet alleen te gelooven, maar te leven; recht op staande in krachtige houding de kunst van waarlijk te leven te doen zien. Hij gelijkt op — Montaigne.

Men denke zich eens in: dien twijfel, die alle christelijke waarheid ondermijnde en, wat de vrijgeestij der Renaissance betreft, juist, in tegenstelling met Rabelais, leefde in de dagen, toen men van optimist weer pessimist wilde zijn, lachende om de leegheid van het leven.

Ja — Barth heeft in de theologie een revolutie teweeg gebracht zoals Bergson in de wijsbegeerte. Hij heeft het krachtige Christendom der zestiende eeuw herwonnen en maakt een eind aan het avontuur van den mensch zonder God. Hij realiseert het gelukkig huwelijk tusschen hemel en aarde.

Door zijn wijzen naar den levenden Bijbel. Het ligt voor de hand, dat er schrijvers zijn, die tegen deze voorstelling van zaken opkomen. Ik wil een enkel voorbeeld geven.

Deze auteur volgt een soort Hegelsche dialectiek. Wat Borel zegt is de these, hij zelf levert de antithese, maar Barth zorgt dan voor de synthese. Het loopt toch weer op een humanisme uit. Barth is geen optimist wordt dan gezegd. Hij heeft de zonde daarvoor te radicaal gezien. Hij zet Kierkegaards woord: God is in den hemel, en gij, o mensch, zijt op de aarde, in de volle ruimte.

God is voor ons verborgen, alleen in Christus ons geopenbaard. Het absolute slaat nu in het relatieve in.

Wat hij echter leert heeft een dubbele natuur.

Een verborgen God, Die niet spreekt, zou niet onze God zijn. Maar een geopenbaarde God, Die niet verborgen zou wezen, zou geen God zijn, maar een rationeele, menselijke waarheid.

In Jezus openbaart God zich incognito, indirect. Wij kunnen Hem niet zien van aangezicht tot aangezicht, maar in een spiegel.

Barth is echt pessimist, zoo echt als dit maar kan zijn. Maar de boodschap, die hij brengt, is toch ook deze, dat God ons niet aan ons lot heeft overgelaten, want wij hebben een Heer, Jezus Christus.

Wat is nu volgens dezen auteur de fout van Borel?

Hij ziet Barth unilateraal, slechts de ééne lijn, het ja en niet het neen. Net als Calvin doet Barth ons zien, dat de Christelijke waarheid dialectisch is. Net als Calvin nota bene.....

Dit beteekent, dat ons woord in belijden altijd menselijk onvolkomen is. Wij kunnen geen realiteit tot uitdrukking brengen, of er staat aanstonds een andere tegenover, radicaal, onverzoenlijk.

Ons spreken is altijd paradoxaal. En die twee kunnen niet tot verzoening komen. De synthese is het prerogatief van God.

Zoo staat Barth dus lijnrecht tegenover Thomas van Aquino, maar ook tegenover het Europeesch humanisme, dat een logen is.

Toch — en nu komt Barth weer aan het woord — toch is er een synthese. Barth hervindt de geestelijke waarden door de kracht van den Heiligen Geest. Hij fundeert zoo zijn humanisme van hetwelk Christus is het centrum. Zoo biedt hij ons „humanisme christologique“, gebouwd op het primitief en eeuwig humanisme van den scheppenden God, Die is: „Dieu humaniste“. Daarom zijn alle humanismen slechts namaak, imitatie. De bron onzer cultuur is niet Athene, maar Jeruzalem. Zoals Tertulliaan het ook al zei.

In Jezus Christus zijn schepper en schepsel weer een. Hij is het beeld van God, de tweede Adam, die nu weer zijn taak vervult, en den mensch de volheid van het leven hergeeft. De volheid ook van zijn taak: den hof van Eden, de wereld, te bewaren en te bouwen. Zoo is Barth „plus humaniste que les

humanistes“, omdat hij den mensch de ware plaats wijst, de plaats, die God hem heeft gegeven. Het Barthisme — zooals de Franschman dat zegt — is een stimulans en gids voor een komend humanisme. Barth is, naar een woord van Denis de Rougemont, zijn tijd ver vooruit, zoowel voor de politiek als voor de cultuur.

Welaan — ik heb zoo de idee, dat de groote mannen van de Ned. Herv. Synode in hun bondgenootschap met de moderne humanisten, de personalistische socialist, Barth snellijk trachten in te halen. Maar — hij was vóór den oorlog reeds ook practisch bij dat station aangekomen.

Zoo kan men menschen aan het schrikken brengen. Barth — humanist. Is het zoo vreemd? Er zijn er onder zijn leerlingen, die om een heel ander ding geschrokken zijn n.l. om zijn verklaring van het scheppingsverhaal van den Bijbel. Onze hoofdredacteur heeft ons daarvan reeds verteld; hij had het trouwens voorspeld, dat het tot dien val komen moest.

Ik las nu in het „Theologisch tijdschrift“, dat uitgegeven wordt door de Baselsche universiteit, een artikel van een leerling van Barth, Regin Prenter, die vol bewondering zegt: het is weer theologie in grooten stijl, maar dan verschrikt vraagt: waar gaat dat nu heen? Barth schrikt nu, zoo zegt hij, radicaal het eerste artikel van het christelijk belijden: ik geloof in God den Vader, den Almachtigen Schepper des hemels en der aarde. Want wij moeten aanvangen in ons belijden met het tweede artikel: en in Jezus Christus. Immers in Hem zijn schepper en schepsel weer één en alleen door het geloof in den bond van Jehova en Zijn volk, Christus en Zijn gemeente, leeren wij de schepping verstaan, doorzien, geheel en al. Alles is dan volkomen duidelijk. Wij kunnen nu met Anselmus zeggen: omdat ik geloof weet ik.

Bij de schepping is niemand geweest. Niemand kon er dus ook van verhalen, dan alleen de dichter. De natuurkunde heeft dan ook met het Bijbelsch scheppingsverhaal niets te maken. Het verhaal is geen mythe, maar sage. Het heeft alleen teken-schrift, analogie.

Het gaat dan zoo: Christus en Zijn gemeente zijn één, als in een huwelijk. Welnu, daarom vertelt de dichter van Genesis I: God schiep den mensch man en vrouw. Christus heeft zich vernederd; daarom zegt de dichter: en zij waren naakt. En dat gaat zoo voort. Het gaat, zegt Prenter, allemaal even glad, mij te glad.

Want wij worden zoo heel de belijdenis omtrent de Schepping kwijt. Alles is analogie. Alles wordt „vergeestelijkt“, ook al een heel oud geval.

Er is geen mysterie meer in dit groote werk Gods, zooals de Bijbel het ons verhaalt.

Het wordt wel heel erg met het Christelijk belijden.

Want Kohnstam en van der Leeuw schrapten feitelijk uit het apostolicum het: Die ontvingen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria.

En nu haalt Barth heel vroom een streep door het eerste artikel.

Op die wijze rolt men zoo maar in het kamp der echte humanisten. Ook vraagt Prenter: wat moet ik aanvangen met de bewering, dat God deze zondige wereld niet heeft gewild en een volkomene daarachter of daarboven heeft geschapen? Van Kierkegaard, dus klaagt hij, wordt niet meer gesproken, maar is hier nu Plato? En in welke wereld heeft het kruis van Christus gestaan?

Zoo geraken eerlijke vereerders van Barth in de grootste verwarring. Het begint sommigen duidelijk te worden, dat zij in hem te maken hebben met een schrikkelijken ketter, van dien aard als Calvin kende in de dagen der groote reformatie, de buitengemeen gevaarlijke spiritualisten, verleiders als Böhme en de man der „Theologia Deutch“, die vele eenvoudige kinderen Gods verleidden, en waartegen Calvin mee zijn „Institutie“ schreef, om de kerk Gods te bewaren voor deze wolven in schaapsvacht.

Het is te hopen, dat veler oogen nu open gaan, die de waarschuwing, welke gelukkig daar aanstonds was, in den wind sloegen.

Met hartelijke groeten en heilbode uw toegenege

MARNIX.

KORTE BERICHTEN

— WIE WIL PREEKEN VOOR Ds J. M. SPIER? Ds J. M. Spier — de fabel van ons den kerkelijken weg niet willen bewandelen repeteerend — citeert het artikel van ds v. Raalte over het over en weer preeken. Hij laat weg het onderschrift van ds v. Raalte. Hij laat ook weg het mijne. Hij verklaart alleen maar dat hij dat geluid over het over-en-weer-preeken zoo sympathiek vindt. Vraag: wie wil van de onzen preeken voor ds Spier? Hij krijgt zoo- maar den kansel. Ds H. J. Schilder, prof. Greijdanus, ds

D. v. Dijk en alle anderen, meldt u! Buiten het verband gezet? Geen sprake van....

— BIJBELSKE KLEURENFILMS. „Je Maintiendrai“ vraagt:

„Wat zou u er wel van zeggen wanneer u, in de kerk gekomen, een kleurenfilm over de geboorte van Jezus, de Samaritaanse vrouw of de gelijkenis van den Zaaier kreeg voorgezet? Die verrassende zullen de Amerikaanse kerk-gangers echter binnenkort beleven. Het Amerikaanse Bijbelgenootschap is namelijk begonnen met deze drie onderwerpen te verfilmen. Zij vormen het begin van een reeks van 150 korte films, waarin de geheele Bijbel in woord en beeld verhaald zal worden. Als tekst zal men de Engelse Bijbelvertaling berigen, waardoor dus een zoo nauw mogelijke aansluiting van de geluidsfilm bij de Heilige Schrift wordt verkegen.“

Helaas....

— ONDERZOEK BELIJDENISCATECHISANTEN.

De Kerkeraad van Eindhoven, van oordeel, dat het veel voortkomend misverstand, al zou het „onderzoek naar het geloof of naar de motieven“ iets anders zijn dan het „onderzoek naar de kennis“, in Christus' Kerk niet langer bestendig mag worden, besloot, dat het z.g. voor-onderzoek niet meer zal plaats hebben. De Kerkeraad ging daarbij uit van de z.i. alleen Schriftuurlijke gedachten, dat het onderzoek naar de kennis altijd de geloofskennis betreft.

— SARA-KINDEREN EN HAGAR-KINDEREN.

Prof. v. d. Schuit bespreekt in „De Wekker“ „Hagar en Sara“ door R. van Dalen, en zegt dan:

„Zelden hebben wij een brochure ter hand genomen, waarin de idealistische verbondsbewoening zoo sterk tot haar uiterste consequenties is vastgehouden, als wat hier door den Schrijver wordt geponeerd. Hij is een rasedachte Kuypersiaan, en wil van een eenheid van Oud en Nieuw Verbond niet weten. Het Nieuw Verbond kent slechts Sara-kinderen, d.z. kinderen van moeder „Jeruzalem-boven“. Verbondsgeengen zijn geestelijke realiteiten. Onder de Oude Bedeeeling was alles vleeschelijk, onder de Nieuwe Bedeeeling alles geestelijk.

Dat de Schrijver in strijd komt met onze Gereformeerde geloofsbelijdenis deert hem niet. Wanneer art. 34 zegt, dewelke (nam. de kinderen der geloovigen) wij gelooven, dat men behoort te doopen en met het merkteken des verbonds te verzegelen, gelijk de kinderen in Israël besneden werden op dezelfde belofte, die onze kinderen gedaan zijn, zoo durft deze Schrijver te beweren:

„Deze woorden zijn in strijd met Gods Woord“.

— EMERITEERING. Te Delft sprak de Kerkeraad uit, dat met betrekking tot art. 13 K.O. (emeriteering) een collectieve verzekering, waardoor de Kerken aan elkaar gebonden worden, te verwerpen is, terwijl daarna te overwegen zou zijn, of dan individuele verzekering of fondsvorming in aanmerking komt; dat echter, wanneer de Kerk met emeriteering te maken krijgt, het emeritaatsgeld als een voortzetting van de bestaande verplichting te beschouwen is, en het tractement van den opvolger als een nieuwe verplichting waarin de Kerken elkaar zoo noodig krachtens art. 11 K.O. hebben bij te staan; en dat er dus, daar de zusterkerken alle in die positie kunnen komen te verkeeren, niet minder aanleiding is tot fondsvorming voor art. 11 dan voor art. 13. Na dit principieel besluit zal de C. v. B. advies worden gevraagd over de praktische mogelijkheden.

— DE ATOOMBOM. Volgens „In de Waagschaal“ legde een Amerikaanse natuurkundige, die de uitwerking van het atoombombardement van Hiroshima bestudeerde, tegenover een comité uit den Amerikaanschen Senaat de verklaring af, dat van de 300 doktoren in Hiroshima er 260 niet in staat waren de gewonden bij te staan; van 2400 verpleegsters, hospitaalsoldaten en mannen van de E.H.B.O. werden er 1806 onmiddellijk gedood; van 33 brandweerlieden werden er 26 na de ontploffing buiten gebruik gesteld, zoodat de branden ongehinderd in de huizen der dooden en gewonden door konden blijven woeden; en van de ziekenhuizen in de stad was er geen enkele zelfs maar in staat de patiënten tegen den regen te beschermen.

— DUITSCHLAND. Volgens Ds Diem, aangehaald in „In de Waagschaal“ is het op de kerkeconferentie in Treysa in Augustus 1945, waar men begonnen is aan het opbouwen van een nieuwe kerkorde, voor de eerste keer gelukt de mannen van de Belijdende Kerk samen met de vertegenwoordigers van de kerken, die onder de staats-consistories waren gebleven, nu onder één leiding te vereenigen. Daarin zou men een overwinning van de Belijdende Kerk kunnen zien. Maar men mag toch ook niet over het hoofd zien, dat op die manier juist die kringen, die jaren lang den strijd van de Belijdende Kerk hebben verlamd en die met name verhin-derden dat die strijd zijn uitwerking op de kerk zelf kan hebben, nu mee aan bod zijn gekomen.

— JEUGDCONFERENTIES. Ze zijn overal aan het „vernieuwen“. Ook met jeugd-conferenties. Herzegge: conferenties! Hoe het spel werkt, tot ontsteltenis zelfs van Ds Volten, synodocraat, blijkt uit zijn woord bij de rondvraag ter classieke vergadering. Hij vroeg het oordeel van de classis over de jeugdconferenties, waarbij 's Zondags soms de kerkdiensten worden verzameld, diensten van andere kerkformaties bijgewoond en op eigen hand diensten georganiseerd.

De classis sprak als haar meening uit, dat „onze“ jongeren natuurlijk zooveel mogelijk de eigen diensten zullen bijwoonen.

Ook de classis bracht het dus niet verder dan een „zooveel mogelijk“ —

— HAARLEM. V. in Haarl. Kbl. (terugziende op de vrij-making): „We zijn nu tien maanden verder. En als we dan des Zondags de saamgestroomde gemeente overzien, dan perst het zich in ons naar boven: Heere, dat hebt Gij gedaan“.

— „TREKKERS“. Burgemeester en Wethouders der gemeente Soest, doen een dringend beroep op allen die het aangaan, doch in het bijzonder op de landbouwers in deze gemeente, om ter bestrijding van de ernstige zedelijke ver-wildering van de jeugd aan de z.g.n. „trekkers“ geen nach-verblijf te verschaffen.